

ویژہی شوراتہکات

پاشماوہی

نووسینی : مصلح جہلالی

پایہی سیرہی شورات
لہ سیرہی سیاسی تہ مہ ویدیا

شوراته‌کان له و پارتانه‌ی که زورانبازیان له‌سەر خه‌لافه‌ت ده‌کرد هه‌لویستیکي ته‌نیاو چاکیان هه‌بوو، هه‌ر ئه‌وان بوون خه‌لافه‌تیاں وه‌ک نامووس یان ماف نه‌ ده‌هاته به‌رچاو، له‌به‌ر ئه‌وه نه‌یانده‌پرسی کي له‌م مافه یاخود ئه‌و نامووسه‌ ده‌پرسیته‌وه و خه‌لافه‌ت پیش ئه‌وه که‌وتوه که‌ بیته‌ شتیکی ره‌وا. هه‌روه‌ها پیش ئه‌وه‌ش بیته‌ نیمتیاژیک، به‌ دوای ئه‌وه‌دا ده‌گه‌ران که‌ی خه‌لیفه له‌ ریگه‌ی موسولماناندا هه‌له‌ده‌کات و تاوان ده‌کات بو‌ ئه‌وه‌ی لای به‌ن و بیکوژن ئه‌گه‌ر شایه‌نی کوشتن بوو، به‌دوای ئه‌وه‌دا نه‌ده‌گه‌ران کي به‌دوای خه‌لافه‌ت‌دا ده‌گه‌ری چونکه‌ هه‌موو موسولمانیک له‌به‌ر ئه‌وه‌ی که‌ بی یارمه‌تی ده‌توانی ئه‌و کاره به‌ هه‌موو گرانیه‌یه‌کی یه‌وه به‌ریوه‌به‌ری مافی ئه‌و شوینه‌ی هه‌یه.

له‌به‌ر ئه‌وه‌ ده‌بینین شیعی شیعی سیاسی شورات هه‌ر پارتیکی که‌ شان به‌شانی بیترتی ئه‌و له‌ خویدا جیاوازه، به‌ره‌ه‌لستکاری لای یه‌ک پارچه‌یه‌ چونکه‌ به‌ره‌ه‌لستکاران به‌ لایانه‌وه خه‌لافه‌ت له‌سەر ئه‌و بنه‌ره‌ته‌ تی‌گه‌یشتبوون که‌ بنه‌ره‌تی تی‌گه‌یشتنه‌که‌ی سه‌باره‌ت خه‌لافه‌ت به‌ ته‌واوی ده‌گوری و شیعی سیاسی شوراتیش ئه‌وه ناگه‌یه‌نی که‌ جیاوازی بکات له‌ نیوان زه‌یدی و ئه‌مه‌وی یاخود شیعه سه‌باره‌ت به‌ تی‌گه‌یشتنی خه‌لافه‌ت یاخود له‌ راستی بانگه‌وازه‌که‌یان بکات، چونکه‌ هه‌موو ئه‌مانه به‌لایه‌وه هه‌له‌ن له‌ نوینه‌رایه‌تی کردنی ئه‌و واته‌به‌دا هه‌موویان کافرن و جیاوازی له‌ نیوان یه‌کیکیان و یه‌کیکی که‌یاندا نیه.⁽⁶³⁾

به‌لام شیعی شورات نایه‌ت باسی خه‌لافه‌ت بکات، ناشیه‌ونی که‌ ده‌قیکی سه‌رنجی خو‌ی ده‌رباره‌ی ده‌ربرتی. ئه‌مه‌ش ئیمه له‌ ریگه‌ی تووشاهتیه‌وه له‌و باسه‌دا تی‌ ده‌گه‌ین و له‌ چوارچینه‌وی وینه‌کردنی ئه‌و رووداوانه‌وه تی‌ ده‌گه‌ین و شی کردنه‌وه‌ی ئه‌مه‌ش که‌مه، شوراته‌کان خه‌لافه‌تیاں به‌و گه‌وره‌یی یه‌وه نه‌دیوه که‌ پارتیه‌کانی که‌ شه‌ریان له‌سەر ده‌کرد بگه‌ر ئه‌وه‌ی که‌ له‌ شیعه‌کانیاندا باسیان کردووه پیش هه‌موو شتی‌ ئاین خو‌ی بووه، ئه‌م ئاینه‌ خایاندی و سوور بوون له‌سەر پاراستنی تا کوتایی، هه‌ندئ جار له‌ ناخوشییدا که‌ جیاوازی بنه‌ره‌تیاں بوو له‌گه‌ل علی کو‌ری ئه‌بی طالبد، باوه‌ریان ئه‌وه‌بوو که‌ علی به‌بی ئاین ره‌فتاری نه‌کردووه یاخود کفری کردووه دوژمنه‌که‌ی ون کردووه به‌ کافریان دانا، دوای بو‌خو‌یان یه‌کیته‌یه‌کیان داناو ئه‌وه‌ی ده‌ره‌وه‌ی ئه‌م یه‌کیته‌یه‌ بوایه به‌ کافریان داده‌ناو ئه‌وجا له‌

کارووباری خه‌لافه‌ت‌دا ئیشی بکردایه یاخود ئیشی نه‌کردایه. ئه‌وه‌ی که‌ له‌ شیعی شورات‌دا به‌ گرنگی یه‌وه تی‌بینی بکری که‌ وینه‌ی پارتیکی سیاسی ده‌کیشی که‌ شتیکی جیا ناکاته‌وه له‌ سه‌رنجی ئه‌و پارتیه‌ که‌ به‌رامبه‌ر خه‌لافه‌ت ده‌یده‌ن و بریاری ئه‌وه نادات چون‌ ئه‌و سه‌رنجه‌ خو‌ی له‌ سه‌رنجی هه‌موو پارتیه‌کانی که‌ - نایابتر بوو، بگه‌ر ئه‌وه بیرو باوه‌ریک بوو له‌ بیرو باوه‌ریه‌کانیان بریاری له‌سەر ده‌دا، هه‌روه‌ها ئه‌مه لای عمران هه‌بوو، ئیمه له‌و شتانه‌ی که‌ ده‌مانه‌ونی ده‌ستمان بکه‌وی ئه‌وه‌ی ده‌ستمان که‌وتوو له‌ میز وودا بنه‌ره‌تی تواناداری شیعه‌که‌یه، چونکه‌ شیعی خارجی وینه‌ی هه‌ستی شوراته‌کان به‌و بیرو باوه‌رانه به‌ هه‌ستداری یه‌کی به‌ هینه‌زه‌وه ده‌کیشی، ئه‌ویش شیعه‌که‌ باسی هه‌ست و گوزه‌رانیان ده‌کات. . . . له‌سەر شه‌هیده‌کانیان ده‌روات و باسیان ده‌که‌ن، سه‌رنجیانه به‌رامبه‌ر سزای دواروژو ئه‌م سزایه ئه‌نجامی چی دینه‌ پیشی، شیعیک وینه‌ی نه‌ته‌وه‌ییک ده‌کیشی که‌ ئه‌م جیهانه‌یان به‌و جیهانه‌ی که‌ گورپه‌ته‌وه‌و دنیاش له‌وه‌ی که‌ ئه‌م کاره‌یان بردوته‌وه، شیعی شورات دریز بووه‌وه‌ی ئه‌و گیانه موسولمانیتی یه‌یه که‌ پیش موسولمانی گیانیک بوو باوه‌ری ته‌واو بوو به‌و بیرو باوه‌ره‌ی که‌ یادی شه‌هیده‌کان ده‌کاته‌وه هه‌واله‌کانیان هه‌میشه ده‌گه‌ریته‌وه بو‌ کاری ئه‌وه دنیایان.

له‌م کولینه‌وه‌یه‌ماندا له‌ ویزه‌ی شوراته‌کاندا ده‌رمان خست که‌ ئه‌م ویزه‌یه راسترین نمونه‌ی به‌شی کومه‌لایه‌تی حزبه‌که‌یه‌و ئه‌مه‌ش هه‌ر وه‌ک ئه‌و وینه‌ کیشانه‌یه‌تی که‌ بو‌یه‌کی له‌ لایه‌نگیره‌کانی ده‌یکیشی له‌ ته‌نیش گشت باوه‌ره‌ینه‌کانه‌وه ئه‌گه‌ر نمونه به‌رزه ئاینداری یه‌که‌یان له‌م باوه‌ره‌دا هه‌والی گه‌یرانه‌وه‌ی زوری تیدا بوایه شیعی شاعیره‌کانیان له‌ نیوان ئه‌و هه‌والانه‌دا شان به‌شانی هه‌موو ئه‌و شوراتانه وردترین و راستترین وینه‌کیشانه چونکه‌ ئه‌و شوراتانه به‌شیکن له‌ گشت باوه‌ره‌ینه‌رانی باوه‌ره‌که.

پیش ئه‌وه‌ی باسه‌که ته‌واو بی‌ ده‌بی په‌نجه بو‌لایه‌نی . . . ویزه‌که‌یان رابکیشین که‌ بریتین له‌و نامانه‌ی که‌ له‌گه‌ل دوژمن یاخود له‌گه‌ل فه‌رما. . . نکاری خو‌یاندا ئالوگوریان ده‌کرد، له‌گه‌ل هه‌ندئ پارچه‌ شیعه‌دا که‌ ئه‌و شوراتانه نوسویانه له‌وه‌و پیش ناگه‌نه ئه‌وانه‌ی که‌ ناوسان بردن بو‌ ئه‌وه‌ی بیرو باوه‌ره‌کانی ئه‌و باوه‌ره‌وه لایه‌نگیره‌کانی بزاتین.

لهو دهمانه‌دا که جهنگ راده‌گیرا شتی خوشی ویزه‌ی رویی ده‌دا، له سالی 68 کۆچیدا که شوراته‌کان له‌گه‌ل مه‌له‌بدا بو ماوه‌یه‌ک جهنگیان راگرت دوو سه‌ریازی مه‌له‌ب له‌سه‌ر ئه‌وه که‌وتنه ناکۆکی‌یه‌وه ئایا جه‌ریر یاخود فه‌ره‌زده‌ق شاعیرتره، که‌نه‌گه‌یشتنه ئه‌نجامیک چوونه لای مه‌له‌ب و لیان پرسی ئه‌ویش پی و تن من هیچ نالیم به‌لام ئه‌وه‌ی سه‌رنجم راده‌کیشن دوو که‌سن هه‌ردووکیانیا هینا و رایان گرتن، عبیده‌ی کۆری هلالی که له سووپاگه‌ی قه‌تیری بوو، رمه‌که‌ی به‌دوای خو‌یه‌وه راده‌کیشا وای ده‌زانی بو شه‌ری به‌رامبه‌ری بانگیان کردووه، دوو سه‌ریازه‌که پیان وت: فه‌ره‌زده‌ق شاعیرتره یاخود جه‌ریر، وتی خوا به‌لا له ئیسه‌وه له‌وانیش بدات. وتیان: چه‌زده‌که‌ی پیمان بلئی بو ئه‌وه‌ی جیت پیلین، وتی کی ده‌لی: ⁽⁶⁴⁾

وطوی القیاد مع الطراد بطونها طی التجار بحضرموت برودا

وتیان - جه‌ریر - وتوویه‌تی - وتی ده ئه‌ویان شاعیرتره.
کاتی شوراته‌کان به کوشتی مه‌صه‌ب کۆری زویریان زانی مه‌له‌ب و لایه‌نگیرانی پیان نه‌زانیسه‌و شوراته‌کان پیان وتن، ده‌رباره‌ی مه‌صه‌ب ده‌لین چی، وتیان ئیمامیکی ری نمای‌کاره، شوراته‌کان وتیان ده‌رباره‌ی عبدالملک ده‌لین چی، وتیان خراپه‌ی زور کرد... دوا دوو رۆژ که مه‌له‌ب به کوشتی مه‌صه‌بی زانی و خه‌لکی عیراق ده‌نگیان بو عبدالملک داوه.

که هه‌ردوو سووپا که له جه‌نگ وه‌ستان شوراته‌کان پرسیان، ده‌رباره‌ی مه‌صه‌ب چی ده‌لین، ده‌سته‌که‌ی مه‌له‌ب وتیان پیتان نالین، شوراته‌کان وتیان ده‌رباره‌ی عبدالملک چی ده‌لین؟ ده‌سته‌که‌ی مه‌له‌ب وتیان ئیمامیکی ری نمای‌کاره... شوراته‌کان وتیان ئه‌ی دوژمانی خودا دوینی خراپه کارو خراب بو ئه‌مرۆ ئیمامیکی ری نمای‌کاره، ئه‌ی کویله‌کانی ئه‌م دنیا به‌لای خودا لیان بدا.

ئه‌بو فه‌ره‌ج له نووسراوی (الأغانی) دا ده‌گیرته‌وه شوراته‌کان له جه‌نگی مه‌له‌ب و قه‌ته‌ریدا سه‌رده‌که‌ون و له‌ناو خویناندا سه‌باره‌ت کاری تاین و شتی که به‌هیمنی و بی‌ده‌نگی بی‌ئه‌وه‌ی

ده‌نگ له راستی یه‌ک به‌رزکه‌نه‌وه ده‌یانپرسی.

هه‌روه‌ها ده‌لی: عبیده‌ی کۆری هلالی شورات ئه‌گه‌ر خه‌لکی شه‌ریان بکردایه بانگی ده‌کردن ئه‌ی ده‌سته‌ی مه‌له‌ب (باهه‌ندیکیان بین یو لام) له سووپاگه که دوو لاو ده‌هاتنه ده‌ری پی ده‌وتن کامیتان پی خوشه قورئانان بو بخوینم یان شیعرتان بو بخوینمه‌وه، ئه‌وانیش پیان وت قورئان وه‌کو تو (ده‌زاین) به‌لام شیعرمان بو بخوینه‌روه، ئه‌ویش ده‌لی ئه‌ی پسینه... به خودا زانیم شیعر پیش قورئان هه‌لده‌بژیرن و ئه‌م جا که‌وته شیعر خویندنه‌وه تا تاقه‌تیا چوو.

کاتی باوکی حوثره (ئمه به‌که‌م که‌س بوو که دوا کوشتی علی هات بو ئه‌وه‌ی کۆره‌که‌ی والی بکات واز له شورات به‌ینی، حوثره پی وت (بابه) به خودا من ئه‌م قسانه‌ی که ده‌یکه‌یت هه‌مووی له مستوی رمدا ره‌نگیان داوه‌ته‌وه‌وه ئه‌مه له‌و ده‌مه‌دا بوو که باوکی ده‌بوست که کۆره‌که‌ی حوثره به‌ینی بو لای حویره‌ی کۆری و ده‌لی پی نه‌رم کات. ⁽⁶⁵⁾

مرداس تیکۆشه‌ریکی ناسراوو به‌ناوبانگ بوو به جویری خواپه‌رست و تاین په‌روه‌ر بوو شیعه‌و موعته‌زه‌له‌کان به یه‌کی له خوینانی داده‌نین و ریزی لی ده‌گرن.

مستورد زانراوو پاریزراوه، له‌وانه‌ش ده‌لی: (ئه‌گه‌ر زه‌وی به هه‌موو شتی‌که‌وه هی من بوایه، داوام ده‌کرد که هه‌له‌ینکم لی ده‌ست که‌وتایه که نهم کردووه). ⁽⁶⁶⁾

مستورد سالی 43 کۆچی له کوفه هاتۆته ده‌ری و نامه‌یک بو سه‌ماکی کۆری عبیدی عه‌بسی کارگیر پی مغه‌یره ده‌نووسی که له مه‌دائن ده‌بی و ده‌لی:

(له عبدالله‌ی مستورده‌وه میری باوه‌ر هینه‌رانه‌وه بو سه‌ماکی کۆری عبید - له ئه‌حکام و وه‌ستاندنی سنوورو به‌رامبه‌ر کۆمه‌له‌که‌مان ستم و خراپه‌مان کردوو... ئیمه بانگت ده‌که‌ین به پی قورئان و ریزه‌وی پیغه‌مبه‌ره‌که (د. خ) و ئیمامه‌تی ئه‌بو به‌کرو عمر (خ. ل. ر) شوین نه‌که‌وتنی عثمان و علی بیت که‌وا له تاین لایانداو نه‌یانه‌یشت به پی قورئان ناو بژی بکری، ئه‌گه‌ر په‌سه‌ندی بکه‌یت ئه‌وا هه‌ستت به باشی کردووه ئه‌گه‌ر په‌سه‌ندی نه‌که‌یت پاکانه بو تویه‌و ریگه‌ی جه‌نگ کردنت له‌گه‌لدا ده‌گرن و بو قازانج نه‌فره‌تت لی ده‌که‌ین چونکه خودا ناپاکه‌کانی خوش ناوی. ⁽⁶⁷⁾

کاتی که نهجدهی کوری عامر بینی که نافع غه عدهی به کافر داناوه نامهینکی بو نویسی.

(به ناوی خودای بهخشنده و میهره بان - دواي - په یوهندی من بهتووه وهک باوکیکی به بهزهیی و برایهینکی بهربروايه، خودا لهسه رزه نشتی خه لکی به دوورت کات و یارمه تی سته مکار نه بیسی، که خوټ بو پرستی خودای خوټ کرده شورات بو نهوی بچیته به هه شته که یه وه به راستی نه هریمه نت ده کات به کولکه وه و کهس له توو له لایه ن گیرانت زیاتر باریکی گران نابن به سهر نه هریمه نه وه و نهوی که هه ته و بایت ده کات نه گهر وازی لی بی نیت و له وانه خوټ بویت که خودا له قورشاندا به خشیونی نه وانه ی که موسولمان و دانیشتون و چاریان ناچاره خودای مهن وای فرمووه و قسه که شی راسته و به لینه که شی راسته و هیچ پیچ وپه نای تیدانیه و روون و ناشکرايه چونکه (نه وانه ی لاوازن و نه وانه شی که نه خوش نه وانه ی که هیچان نیه خهرچی بکن نه گهر گویان له ناموزگاری خودا و پیغمبره گرت سهر زه نشت ناکرین). نه وجا کوشتنی مندالت مفت کرد پیغمبر (د. خ) کوشتنیانی نه ویستووه فرمووه تی (ولاتر وازره و زر اخری) له راکه تا بینیم که نه مانه ت ناده یته وه به و که سه ی له گه لتا نه بی و خودا فرمانت پی ده دات که نه مانه ت بگه رینیه وه بو خاوه نه کانی و ته ماشای خوټ بکه).

نهوی که فه تری کوری فجائه بو حجاجی کوری یوسفی ده نویسی ده لی:

سلاو له رنی نومایی کردنی بی هی نه و گهرانه ی ثابنی خودا ده پاریزن له زه بروزه نگگی ده ترسن، سووپاس بو خودا نه ثابنه که ی خوئی بو پیاوخرابان ناشکرا کردوو له خراپه رزگاری کردن و ریئی نه دا که مافی بخوئیت. له سالی 76 ی کوچیدا صالحی کوری مسرح له موسل و جزیره یاخی بوو (خوئی له منویه کانه) و هانی لایه نگیره کانی خوئی داو نهوی خواره وه نامه ی شیبب ی کوری به زیده بو صالحی ده نویسی که لایه نی بگری. (دواي تو پیری موسولمانانی و ناتوانین هیچ که سینکی که به هاوشانی تو دابنین، بانگت کردم و منیش به پیر بانگه که ته وه هاتم، نه گهر ده توی نه مش دوا بخهیت نه و ناگادارم ده که یت و پیاوان دین و ده چن، که من دژی سته مکاران جیهاد

شهبیب نامه ییکی بو کوری نه شععت نارد داوای لی ده کات که جهژن نزیک بوتوه و روزانسی جهژن هه ردوولا جهنگ بووه ستین، نه گهر دیتان به لینمان بده نی تا هم چند روزه تی ده پرتی نه و باشه) کوری نه شععت هم پیش نیاره ی به باش زانی.

شوزه بی شورات نامه ییکی نارد بو عمری کوری عبدالعزیز وه لامی نامه که ی نه و داوای لی ده کات که عمر ریگه ی بداتی بچی چاوی پی بکه وی موجه له ی له گه ل بکات، نه ویش ئینسانی نواندو دوو پیوای نارد بولات بو لیکولینه وه و سهر نه کات.

عبداللهی کوری به حیا له یه من چند نامه ییک بو ده سته ئیبا حیه ده نویسی و به تابه تی دانیشتوانی بصره بو یاخی بوون هان ده دات. ده سته که ی له بصره وه هم ولامه یان دایه وه -

(نه گهر توانیت روزیک دانیشی بیکه چونکه ده ست پی کردن به کاری چاک باشتره)، نازانیت که ی کاتی گیان کیشانت دی، خودا خودا پرستی چاکی ده بی، بو سهر خستی ثابنه که ی نه گهر ویستی ده یان نیری و نه شی ویست نه و شهاده تی ده داتی.

نافعی کوری نه زره ق بو شوراته کانی بصره نامه ییکی ناردو داوای جیهاد کردنیان لی ده کات له یه کی له نامه کانی واهاتوه: خودا ثابنه که ی بوخاوین کردنه وه، به موسولمانیتی نه بی نامرن و به خودا ئیوه ده زانن که شهر عهت یه کیکه و ثابن له جه رگی کافراندا پایه ییکی گهر وی هیه، شه و روز ستم ده بینن و خودا داوای جیهادتان لی ده کات.

وتی ههرچی کافره شه ری له گه ل بکن و چونی ده توانن بارگران و بارسوک وهر نه مه یدان.

بگره پاکانه ی لاوازه نه خوشه کان نه وانه ی هیچان نیه خهرچی بکن و نه وانه شی که دانیشتی بو زانیاری یه که یه تی و دواي چاکی له گه لدا کردن له گه ل نه و مجاهدانه دا وتی: (نه وانه ی که باوه رهینه و گوشه گیرن ناگه نه ریزی نه وانه ی که خاوه ن زیانن و نه وانه شی که له ریگه ی خواپه رستیدا تی ده کوشن) هیچ له دنیا دل نیا نه بن و کاری بو نه کن چونکه دنیا مه لبه ندی سهر خوشان و بی هوشانه و نابی پی له خسته بچین. چیژه که ی وهک نه فه سی جگهره وایه و نامینی و خوشیشی ده رواټ و حفت بالسهوان افترارا و اظهارت صبره و اضمرت

ده‌کەم شانازی ناکەم، ئای که شتیکی چاکە و ئای که چاکەییکی به چێزە، خودا وای لی کردین له‌گەڵ ئیوه‌دا ئەوانە بین که ده‌بانه‌وی به په‌له‌ بگه‌نه‌ دیوانی خوداو به هه‌شته‌که‌ی.⁽⁷¹⁾

شیبب ئەم ولامه‌ی صالح وەرده‌گرێته‌وه.

ئەو ناماده‌ بوونه‌ی که هه‌مه‌ ته‌نیا چاوه‌روان کردنی تۆ نه‌بی هیچ شتیکی تر نه‌ رینگه‌م لی بگری فەرموو وەرە لامان، ئەو کاته بمانه‌ بۆ لای ئەو که‌سه‌ی که بی ئەو هیچ کاری ناکرێ و خوات له‌گەڵ بی⁽⁷⁾

ئەو نامانه‌ی که په‌نجه‌مان بۆ کێشان نه‌مانتوانی زۆری نامه‌کانی شوراتمان ده‌ست که‌وی رۆژگارو کاره‌ساتی جو‌ربه‌جو‌ر شاردوونیه‌تیه‌وه.

ئەم نامانه‌ش ره‌وان بیژی و ناسکی واته‌ به‌رزی و رووناکی مه‌به‌ست وردو گونجاو ئەمانه‌ گشتی بیری ئەو سه‌ردارانمان بۆ روون ده‌که‌نه‌وه‌ که سه‌رکرده‌ی شوراته‌کان بوون و ئەو فرمانانه‌ی که به‌ لایه‌نگیرانی خوێیان و ئەو به‌لگه‌و گفتم و گۆیانه‌ی که له‌گەڵ دوژمنه‌کانیاندا کردوویانه.

ویژه‌ی شوراته‌کان باشترین شته‌ که ده‌ربیری باوه‌ری ئەو خه‌لکه‌ بی جا ئایا ئەمه‌ش به‌ شیعری یاخود به‌ نامه‌ی ئال و گۆر کراو ئەم ویژه‌یه‌ی شوراته‌کان به‌ ویژه‌ی مردوو ناوبراوه‌ ئەمه‌ش وه‌ک سه‌ر زهنشت کردنیان به‌ مردن له‌ ریی باوه‌رو بیرو راکه‌یاندا.

پێش ئەوه‌ی له‌ ویژه‌ی شوراته‌کاندا بگه‌ینه‌ کوتای ده‌مانه‌وی په‌نجه‌ بۆ هه‌ندئێ له‌ نامانه‌ بکێشین که له‌ نیوان سه‌ردارانێ شورات و خه‌لیفه‌کانی سه‌ره‌تای ده‌وله‌تی عه‌باسی رابکێشین بۆ ئەوه‌ی سه‌باره‌ت سه‌رنجی سیاسی و ئاینیان شتی بزاین و له‌وانه‌ش ده‌رکه‌وتووترین نامه‌ ئەو نامه‌یه‌ی ئەبو حه‌مزیه‌ی شوراته‌ که بۆ هارون الرشیدو نامه‌ی عبدالسلامی شوراته‌ که بۆ مه‌هدی خه‌لیفه‌ی عه‌باسیان نووسیوه‌وه.

سه‌رده‌می رشید له‌ سه‌رده‌مانه‌یه‌ که بزوتنه‌وه‌ی شوراته‌کان په‌ره‌ی سه‌ندبوو شوێشه‌کانیان زۆر بوو گه‌لی لای جو‌ربه‌جو‌ری خه‌لافه‌تی عه‌باسی گرته‌وه‌وه، مه‌حصه‌می شورات له‌ موسڵ سالی 171 کۆچی و فضلی شوراتی له‌ _____ سالی 176 کۆچی و وه‌لیدی کۆری طه‌ریفی شاری له‌ سجستان سالی 179 کۆچی و خراشه‌ی شیبانی له‌ جزیره‌ی سه‌ر فورات سالی

180 کۆچی و عبدالسلامی شوراتی له‌ ئامه‌د سالی 187 کۆچی شوێشیان به‌رپاکردوو خه‌لیفه‌ هارون رشید به‌ هۆی زۆر بوونی شوراته‌کان و یاخی بوونی شوراته‌کانی موسڵه‌وه‌ ناچار بوو شوێراکه‌ی موسڵ سالی 180 کۆچی بروخینی.

بزوتنه‌وه‌ی حه‌مزیه‌ی کۆری عبدالله‌ی کۆری نه‌زهره‌قی شاری

دۆکتور فاروق عمر فه‌وزی نمونه‌ی هه‌ندئێ نامه‌ی ئالوگۆری نیوان هارون الرشیدو حه‌مزیه‌ی کۆری عبدالله‌ کۆری نه‌زهره‌ق هێناوه‌ته‌وه‌ که حه‌مزیه‌ به‌ ده‌رکه‌وتووترین ئەو سه‌رداره‌ شوراتانه‌ ژمیراوه‌ که له‌ وده‌مه‌دا ده‌وریان بووه‌ ئەو نامانه‌ش ره‌نگدانه‌وه‌ی بۆچوونه‌کانی خه‌لافه‌تی عه‌باسی و په‌سینکاری شوراته‌کانمان له‌ و ماوه‌یه‌دا له‌ روانیاندا بۆ قازانجی موسولمانه‌کان و قایل بوونیان و کێ لایه‌نگیرو شوین که‌وتووی میره‌کانی موسولمانانن ده‌قه‌کانی نووسیون؛

بزوتنه‌وه‌ی حه‌مزیه‌ی کۆری عبدالله‌ی شاری په‌کێک بووه‌ له‌ بزوتنه‌وه‌کانی شورات که له‌ سجستان سالی 179 کۆچی سه‌ری‌هه‌لداو سالی 181 کۆچی ئاشکرای کرد که میری باوه‌ره‌یه‌نه‌رانه‌و ده‌وله‌تی عه‌باسی نه‌یتوانی که به‌ته‌واوی کوتایی به‌ بزوتنه‌وه‌که‌ بیتی به‌لام له‌ جیاتی ده‌وله‌تی عه‌باسی طاهیری و سه‌فاری‌یه‌کان، که به‌رچه‌له‌ک له‌ هه‌ندئێ به‌شی ئیراندا کاریان به‌ریسه‌ ده‌بردو به‌لینیان به‌ ده‌وله‌تی عه‌باسی‌دا که بزوتنه‌وه‌ی باخی‌بوون و سه‌ریچیی په‌که‌ نه‌هیلن و ئاسایش و ئارام به‌ریا بکه‌ن.⁽⁷²⁾

میژووی سیستان که به‌زمانی فارسی نووسراوه‌ به‌ په‌که‌م سه‌ر چاوه‌دا ده‌نری بۆ گێرانه‌وه‌ی بزوتنه‌وه‌که‌ی حه‌مزیه‌ی شاری، ئەمه‌ش بۆ میژووی ناوخۆ شتیکی باوه‌، میژوونوسانی سیستیسان تۆزیک سۆزیان به‌لای بزوتنه‌وه‌که‌وه‌ هه‌یه‌و دژی ده‌وله‌تی مه‌لئه‌ندی عه‌باسی راست ده‌لین و نووسینه‌که‌ که‌ره‌سه‌یه‌کی به‌ که‌لکی تێدایه‌ سه‌باره‌ت به‌ روشتنی بزوتنه‌وه‌که‌و زۆری بزوتنه‌وه‌کانی شوراتی ئەو سه‌رده‌مه‌و له‌مه‌شدا پشت به‌ سه‌رداره‌که‌یان ده‌به‌سته‌تی هه‌رکه‌ سه‌ردارێکیان ده‌کوژری لایه‌نگیره‌کان بلاو ده‌بنه‌وه‌و سه‌ردارێکی نوی، دی و کۆیان

ده کاتوهه بو راپه رینیکی نوی قسه ده کهن به یهک. بزوتنه وهی
 همزه ی شاری له سجستان بیجگه له شوراته کان زور بیزاری
 دژی سیاسه تی عه باسی که نه مانه ش بزوتنه وهی ثابینی و سیاسی
 پیش ده ولته تی عه باسین و له ئیراندا شیعارای جوربه جوریان
 هه لگرت و تیاباندا خاوهن باوه رو ناوچه گهریتی و ناوچه یی هه بوو
 بو راکیشانی گه وره ترین ژماره ی لایه نگیر، به واته یه کی که
 بزوتنه وهه که سهرباری نه وهی شیوازیکی شوراتی هه بوو، ده بری
 هه ست و خواست و قازانجی خه لکی سیستان بوو له ده مه دا
 کهوا هارون الرشید وستی بزوتنه وهه که ناشکرا بوو همزه ی
 شاری خو ی کرده میری باوه رهینه ران هارون الرشید نامه یهک بو
 همزه دنووسی و پی ده لی که توبه بکات و بگهریته وه لای و
 ده لی:

(به ناوی خوی گه وره میهره بان - له هارون الرشیدی میری
 باوه رهینه رانه وه بو همزه ی کوری عبدالله - سلواتان لی بی،
 من سوو پاسی نه خودایه ده کم که لهو زیاتر هیچ هوداییکی که
 نیه و که سلوی بو محمدی کویله و پیغه مبهری (د. خ) خو ی
 نارد.⁽⁷³⁾)

به لام دوا یی خودای گه وره و پیروز محمدی به پیغه مبهری
 (د. خ) خو ی نارد بو هممو که سی وهک مژده ده رو ریگه ی داوه
 به ناوی خو یه وه خه لک بانگ بکات و ریگه ییکی روونا که مژده ی
 به هه شت ده دات بو نه وهی گو ی رایه لی ده بی و نه وهی لی
 یاخی بی له ناگردا ده یسووتینی و قورشانی پیروزی بو ناردوته

خواری که له به رده ست و له دوا یی نه وه هیچ شتیکی که نه هاتوته
 خواری که وهک نه وه حکیم و سوو پاسکاری و مفت و نامفتی و
 فهرزو سنوورو شهریمه تی ثابینی خو ی تیدا نیشان داوه.
 نامه کانی خودا به محمد (د. خ) گه بی و ناموزگاری خه لکه که ی
 کردو یاسا ری نمایی کاره کانی روون کرده وه که له نویژ کردن و
 دابه ستی و له حج و نه وه فرزانه و سنورانه ی دایناوه جیاوازی له
 نیوانیاندا نیه و خودا له سه ر خه لکه که ی پیوست کردوه که
 گورایه لی پیغه مبهره که ی (د. خ) بین و مل که چ بوو نیش بو ی به
 مل که چ بوونی خو ی داناهوه نه وهی مل که چی نه وه بی
 مل که چی خودایه و نه ویشی له و یاخی بی له خودا یاخیه که
 خودا به گشتی نه وه و به ره له ستکاری خه لکه که ی پی گه بی، خودا

پیغه مبهره که ی (د. خ) گرت و هرچی هه به بزی هه لیژاردو قورشانی
 خواو ریبازه که ی که قایل بوونی خردا که ی و نه سنگی نه ته وه که دا
 جی کرده وه و سه رکه وتن و ده ربا ز بوون بو نه وه که سه یه ریزی گرت و
 ده ستی پیغه گرت و ناخوشی و ناهه مواریش بو نه وه یه که لی
 لاده دات و کار به شتی که ده کات.

میری باوه رهینه ران بو قورشانی خودا و ریبازی پیغه مبهره که ی
 بانگت ده کات و هانت ده دات بو نه وهی گو ی رایه لی بیت و له
 یاخی بوون لی دورت ده خاته وهه میری باوه رهینه ران نه وهی که
 له نیوان توو کارگیره کانی له خو راسان و سجستان و فارس و
 کرمان زانی ناکوکی و خوین رشتن بووه چاکه ی توو
 لایه نگیره کانت و به کخستی قسه تان و دوورخسته وهی
 خراپه تان و خوشی و نارام و دلنایی نیوه و تیکه لاو بوونتانی و بست
 له گه ل برا موسولمانه کانتاندا و باج و زهوی خیر و ماف داوئی و
 خوین رشتن و ده ست بو دریز کردنان له وهه و پیش که رویداوه
 لیتان و تاوانه کانی نه و خوینی بیوه ژنانه و شتی که تان له م
 جه نکه تاندا به خشیوه و له نیوان نیوه و نیوان کار گیره کانی هه رچی
 خراپه و خراپه بووه بو دلباشی و له بهر ناره زووی نه وه به تابه تی بو
 چاک کردنت و مانه ووهت و تیکه ل کردنت به مل که چ بووانی
 خودا و نه و چاکه یه ی که بو تو پیوسته و په یه وندی پیوه کردنته وه
 باشه.

له ولاته که ت نریک به وهه به هو ی تووه وازی هینا و پیش نه م
 نامه یه نه نامه ی بو ناردویت و نه که سیسی ناردوته لات میری
 باوه رهینه ران خوین و مالت و قزت و پیستی مسوگر کردوه و
 هر تاوانیک و هر خوینی، تو کردبیت یان رزابیت یا خود
 لایه نگیره کانت یا خود کاری کردبیت یان مالی کم بوو بیت یان
 زور له م جه نکه دا بردبیت له وانه هه مووی خوش بوو هه موویانی
 به ره ورووی نه و خودایه کردنته وه که شهریکی نیه و جا نه گه وهک
 نه مانه تی په سه ندی بکه بیت و وهک گو ی رایه لیک ی مل که چی
 شوین که وتوی خودا واز له تاوانه کانت بیسی و بیته وه ناو
 موسولمانه کان و ده ستی لی به رنه دیت و دلسو زی په یمانه که ی
 بیت و نه و ده مه نه گه ریته وهه و له هیوا یه په شیمان نه بیته وه.

من نه مانم کرد نه گه وهک نه مانه تیک پیسه ندیان بکه بیت و
 پیشکه شم کردی و نه گه نه وهی خودا ناوی یه ته نه ستوت و
 په یمانی نه شکی و لایه نگیری میری باوه رهینه ران و باو و باپیرانی

بیت و لهو په پیمانۀ توندتر که خودا داوی په به سره شو که سانه دا لئی نزیکن و به سره پیغهمبه رو رابهردامن په پیمان و دوستایه تی و وهفای خویم بو خوخت و لایه نگیره کانت هه یه و خوین و مال و هه رچی شهوی کردوتانه لهو جه ننگه دا که له نیوان ئیوه و کارگیبری میری باوه رهینه ردا رووی داو؟ وهفاتان وه دی بهینن، مه گوررین و بی گوینی مه کن و تیک مه چن .

گوینی له ناموزگاری میری باوه رهینه ران بگره و بزانه چون ته ماشای توو لایه نگیره کانت ده کات و بزانه شه مه چ ناخوشی ییکی دووو نزیکی ده بی له گهل نوینه ره کهیدا وه ره بو لای و وهفای شو بو خوخت و لایه نگیره کانت و چاکه ی شو بو توو به خشنده بی مسوگر بکه .

ته گهر تو شه مه مانته په سهند نه کهیت و تی نه گهیت و نه بزانی له گهل رابه ره کهیدا شه مانته که ی بو نیره وه بهری، بده ی پشت به خودا هیچ شتیکی تو له دلیا نامینی .

خودا ناگای له دلئی میری باوه رهینه رانه که پاکانه ی کردوو به ره له ستکاری خوشی به رامبه رت ده ریسریوه خودا خوئی ناگاداری هه موو شتیکه و ئیتر به خودات ده سپیرم .

ئیسماعیلی کوری صبیح کارگیبری میری باوه رهینه ران روژی هه بی له هه شتی سه فهری سالی 193 کوچیدا نووسینوتی و شوکر بو خودا بو پیغهمبه ره که ی و هه موو که س و کاری شو ر شگیبری شوراته کان وه لای نامه ییک ده داته وه شه ده که به تی؛ به ناوی خودای به خشنده و میهره بان - له عبدالله چه مزه ی میری باوه رهینه رانه وه . . سلاو له وانه ی کارگیبری خودان . دواپی خودای گه و ره ئاده می (سلاوی خودای لی بی) خاوین کرده وه و به خشنده بی له گهلدا کردو وه چه ی پی پیدا کردو شه مانته تی خوئی پی به خشی و له سه ری پیوست کرد که گه وری ماله که ی بناسی و مل که چی بیت و لهو پیغهمبه ران و رابه رانی خوئی دروست کردو نووسراوی خوئی بو ناردنه خواری و ئاینی بو چی به چی کردن و رابه ره کانی یه که به دواپی یه کدا له سه ره یه که به رنامه و شه ربه ته تی جوراوجور ناویان به دواپی یه کدا ده هات و باوه ری به سه ره تاو کوتایان ده کردو تا سه ده کانی کون به نه ته وه که سانی جوربه جوربه تپه رین و له سه رمل که چی خودای خویمان و باوه ر به رابه ره کانی به ریوه ده روشتین و خودا محمدی پاش ماوه ییک پیغهمبه ران ناردو نزهک شو سه عانه تی که خودا

به زه بی جولاو دوا پیغهمبه ر بوو که ناردی بو یان و بو شه وی باوه ری پی بکن و قورئانی له هه موو نووسراویک شه وه شی که نووسراونه ته وه به هیزتر بو ناردنه خواری پیغهمبه ری خودا به پی قورئانی خودا به ریوه ده چوو بولیدانی دوژمن و خه لک بانگ کردن بو ئاینه که بی و ناموزگاری کردنی نه ته وه که ی به پی فه رمانده ی خودا به ریوه ده چوو تاوه کو خودا . . ئاینه که ی بو ته واو کردو گه یانیه به لگه و بانگه وازه که ی بو ده رخست و به لام بو شه و له سه ر زه وی شه وی که به به خشنده بی و چاکس بو زانی بو هه لبزاردو خودا گرتی و پیغهمبه رینی پی ته واو کردو وه شی پی به خشی و بو نه ته وه که ی قورئانی خودا و ناموزگاری به کانی دانا له وانه ش چی موفته و چی موفت نیه و چی ده بی بکری و کام ریگه بگری شه وی که حکمه ته و شه وی له یه که ده چی و نمونه کانی و خوشی شه وانه ی که گوینی رایه لی ده کن و سزای شه وانه ش که لئی یاخی ده بن و شه وانه ی کارگیبری پیغهمبه ری خودا بوون ده ستیان پیوه گرت و به پی شو به ریوه ده چوون و خودا لایه نی گرتن و سه ری خستن و شه وانه ی پیشاندان که له رووی په سندی و تواناو ده رخستنه وه به سه ر دوژمنه کانیاندا چه زی لی ده کن و تائستاش موسولمانان و شه وانه ی له گهلایاندان تا سه رده می خه لافه تی شه بو به کرو عمر خودا خوشی پی به خشین و ده رگای به زه ی خوئی بو کردنه وه له خه لافه تی عثماندا شه و خوشیه ی دنیا تووشی ناهه مواری هات و شه وانه ی گوشه گیر بوون گوشه گیریان کردوو کاریان تی کردوو کارگیریان کردوو له قورئانی خودا و ریبازی پیغهمبه ره که ی لایاندا و دواپی شه ده سه ته ده سه ته بوونه خه لکه که ناکوکیان پیدا کردوو دواپی شه یه کی تیه ی هه یانبو پارچه پارچه بوو خودا رنی راستی نیشانی شه وانه دا که باوه ر بان پی هه بسوو ناکوک بوون له سه ر شه وی که ره وایه و شه وانه ی شایانی گومرایی بوو هه ر له سه ر گومرایی خویمان مانه وه و قورئانی خودایان له ده ست داو به ریبازی پیغهمبه ردا (د.خ) نه چوون و ری نیشانی شه وانه ش دا که وا شوین راستی خودا و ئاینه که ی و قورئانه که ی که وتوون و ریگه ی شه وانه یان گرتوه که خودا خستویه ته دلایانه وه و پشوویان له سه ری هه بووه تا ناره وایی شو نه ته وه یه ی نه هیشتوه و مافی خوئی داوته تی بی پارچه پارچه بی و خرابی هه ندیکی چه شتوه که ئیستاش جیاوازه مه گه ر یه کی به زه بی پیتابته وه و تائستاش موسولمانان و شه وانه ی

له‌گه‌لیاندان تا کاتی خوئی دی کهم وکورتیان هه‌یه‌و که ثم کاته‌ش کاتی نه‌توه‌یه که له‌سه‌ر گومرای کۆده بته‌وه‌و به جوریک که ده‌لی سعاته به‌به‌لینیان و سه‌عاتیش ادهی و امر. پشت به خودا که له نه‌زاین و گومرای به دورمان کات و له خراپه بی به‌شمان بکات و.⁽⁷⁴⁾

نامه‌که‌تم پی گه‌یشت و بانگم ده‌که‌یت که به پی قورئان و ریبازی پیغه‌مهر (د.خ) بروین و باسی ته‌وت کرده که له کورو خوراسان و جیگه‌ی که جه‌نگم له‌گه‌ل کار به‌ده‌سته‌که‌ت کردووه و وتووته له‌وه‌و له شتی که لیت خوش ده‌بم و له‌وه‌مانه‌ت و خه‌لاته‌ی که ته‌گه‌ر نامه‌که‌تمان و ته‌مانه‌ته‌که‌تمان وه‌رگرت و چووینه ژیر رکینی توه‌و ته‌و شتانه‌ی که نووسیوت تیان گه‌یستم.

به‌لام قورئانی خودا پشه‌نگی منه‌و پی قایلیم و به‌و نه‌بی کار ناکم و له‌ویش زیاتر ناو‌بژی کارم نه‌. سوویاس بو خودا که له‌گه‌لیدام و فیری تاینه‌که‌ی کردم و ته‌وه‌ی پشان دام و وای لی کردم که قورئانه‌که‌ی بکه‌م به ناو‌بژی کار و پیوستی خوم له مل که‌چ بوونی به جی به‌ینم و جهادی له‌سه‌ر بکه‌م و دژی ته‌وانه بن که پیچه‌وانه‌ی ته‌وه‌ کاریان کردووه بی قورئان و به نووسینی که ره‌فتاریان بووه خوداش یارمه‌تی ده‌رو سه‌رکه‌وتوو خه‌ره‌و خودا نه‌بی هیچ هیزیکی که نه‌.

تو پیت ناخوش نه‌بووه که کارگیره‌که‌ت جه‌نگی له‌گه‌لدا کردووم و ته‌وه‌ش ناکوکی کردنیکی تو بووه له خاکی تودا بووه منیش له دنیا‌دا نارزه‌ووم له‌وه‌ نیه که من بوئی ده‌بم و داوای ته‌وه‌شم نه‌کردووه تییدا باس بکریم و به‌که‌سیشانیم نه‌وتوو که ده‌بی خراپی رنگه‌که‌یان بو‌گشت ده‌رخن و که‌چین و وازیان لی هینان و له‌وه‌ش زیاتر که خودا بو‌کۆیله‌ی خوئی داناوه نه‌خوینیان زیاد رشتوووه نه‌مالیان بردوووه نه‌داوین پیسیشان کردووه. و ده‌زانم که مه‌سه‌له‌ی خوراسان و ته‌وه‌ی سجستان و فارس و کرمان به سه‌ریاندا هاتوووه پیت گه‌یشتوووه ناشیه‌وی که به دریزی بو باسی ته‌و شوینانه‌ت بو بکه‌م.

به‌لام خه‌لاته‌که‌ت بو‌من و چاو لی بوونم له‌لای توه‌و ته‌وشتانه‌ی که داوات کردوون وه‌ک یه‌کی وایه که دلی به‌دنیا خوش بی و نارزه‌وی بکات و چیژی خوشی ژیان و له‌زه‌تی بی‌وایه. هه‌ره‌وک بی ته‌وه‌ی بیر له مردن کرا بته‌وه به خیرایی

ته‌مانه‌ت پیشکه‌ش کرد به‌لام من پشت به روناکی خودا ده‌به‌ستم که به‌خت و چاره‌نوسمی تییدا بخت و ته‌وانه‌ی خراپه کارن و تاینی خوینان به دنیا فروشتوووه دنیا بو‌ته‌و ده‌منیته‌وه ته‌و بو دنیا نامینته‌وه که رویشتیش له ناگر زیاترو له خراپه زیاتری توش نایه‌ت.

به‌لام زه‌وی و زارو خیروبیر بو من موسولمانه‌کان به‌خشنده‌بی و رزق و برایه‌تی خوینان دوا ی هه‌ردوو و خه‌لیفه‌ی یه‌که‌م و دووه‌می راشدین له‌ده‌ست داو ته‌م شتانه‌ش له شوینی ره‌وای خوئی وه‌رنه‌ده‌گیراو به‌وانه‌ش ده‌درا که شایه‌نی نه‌بوون و خودا حسابکاری کۆیله‌کانیتی.

به‌لام ته‌وه‌ی ته‌مانه‌ت پیشکه‌شت کردوووه بانگت کردوووه بو ته‌وه‌ی مل که‌چی تو بی و ته‌مه بو یه‌کیکه بی‌وه‌ی بژی و میره‌کان له رۆژی ترسه‌گه‌وره‌که‌وه رۆژیک که ده‌رونیکی تاینه‌اری که بروات پینی نه‌هیناوه له‌وه‌پیش که‌لکی نه‌بی چون ته‌وه له‌لای که‌سیکه‌وه به ده‌ست ده‌خری که مردن و ژیان و نه‌شازی نه‌بی و ته‌ماشای کاتی هاتنی مردنت که له به‌رده‌میا چون ده‌که‌وی و ناچار ده‌بی بچیت ولیت به‌رپرسیار ده‌بی و ته‌ویش که پاش ماوه‌یک ده‌تاته رۆژی حساب.

بینیت دنیای چی نه‌وانه کرد که به‌سه‌ریا ده‌رویشتن و ته‌وانه‌ی که بوئی هاتن و خوشیان ده‌ویست و چون هیشتینه‌وه گرتنی و دانی به مردن و هیچیان له پاش به‌جی نه‌ماو داوایی پاکانه‌یان لیان بو کردو ره‌فتاره‌که‌یان مایه‌وه‌وه هه‌رده‌ش بی که له ته‌ستویاندا بی و تووشی په‌شیمانی هاتن و گه‌یشتنه ته‌وه‌ی که له‌وانه‌یان پیرسرتیه‌وه که زوره کاریان له دنیا‌دا کردوووه کاتی سه‌ره‌ی مردنیان هات رۆژی بی ده‌سه‌لاتی و مردنی ده‌لی: ته‌ی ریبازه‌که چهند له لاکانه‌وه زیاد رویشتم.⁽⁷⁵⁾

لایه‌نی خودام گرتوووه به‌لینم داوه‌تی که به پی فرمانده‌ی ته‌و بروم و بانگه‌واز بو گوئی رایه‌لی کردنی له ناو دوژمه‌کانیدا تا دوا هه‌ناسه‌م من وه‌کو کۆیله‌یه‌ک به وه‌فام و به‌لینی خوم ده‌به‌مه‌سه‌ر. له خودای گه‌وره داوا ده‌که‌م که به‌لینم بیاته سه‌رو دژی به‌لینه‌که‌ی ئیوه‌بن.

داوا له خودا ده‌که‌ین که به پی ته‌وه له‌گه‌لماندا بجوولیته‌وه که‌وا به گویره‌ی قورئان کردوومانه‌و خودا په‌رستیمان ته‌گه‌ر وه‌ک ته‌وانه بی که تاینیان له ده‌رونیاندا نیه یاخود خوئی په‌رسته‌وه‌وه

داوای چاکسو خواردن له خودا ده کسین و که نه خوی نه هیچ کسلی له پشت نه ووه له ری لامان نهدات و نه ووشی له خویمان گوره ییمان بکات نه ووه نایندارو جیی به خشینه .

به خودا قایلین و به ئاینی موسولمان قایلین و باوه پیمان به محمد وهك پیغمبهری خوداو به قورشان وهك پیشره و هیه نه نانت نه گهر ئاسمان و زوی بانگ بکن نیمه هرگیز له ده ولته تی داوا ناکه یین که وتمان نه گهر نه مریگی گرتم و بو نه م داوا له خودا ده کم بو خوم و نه ووی له گلم دایه .

(په نابه خودای گه وری هموو جیهانه کانی من موشریکی نه بی هیچ نیم و که هیچه ته قه لالاو هیزیکي که له خودا خو یه و نه بی نابی و حرکم کردن هر بو خودایه و نه ووه که حق بدات و باشتین هه قده ریشه نه گهر مردن بلی گهرم هه رخودایه و هیچ خودایه کی که نیه و پشتم هر به و ستوو و نه و گه وری عهرشی مه زنه و سلاو له محمدی پیغمبهر و (د.خ) هموو نه وانه رابرن .

سهرنجیکی شیکاری: -

دوای نه م ده بی چاوی به و دوو نامه یه دا بگیزین که دوکتور فاروق همهر فووزی که ویستوو یه تی قول بیته ووه و راستی نه و دوو نامه یی بو ده رکه وی که هی کین، به کارهینانی نامه به نامه ییکی شیکاری میژ ووی یه و یارمه تی نه م کاره ی ده دا. بی گومان راستی ناوهر و که کس ی درخستوو و پرسیاری مافی خوی کردوو و نه و هو یانه شی که هموو یان وایان له خه لافه ت کردوو که نه مجاره بو دوان له گهل شوراته کاندایان که له ده سله لاتی یاخی بوون و دوای نه ووش که ره سه ی جهنگ و زیانیکی زور گه وری له کوژ راوو مال و دارایی یه ووه به رکه و توووه هو ی دبلوماسی به کارده هینی بو پاراستنی یه کیتی موسولمانان و پاراستنی له رومان و خه لکی که ده لی:

سهرنجی شیکاری و ره خنه، رهنگه پیش هموو شتی، ده بی نه ووه بلین که به شه کانی روز ه لآت له سه ره تای دروست بوونی ده ولته تی عه باسیه ووه جیگای ئالوزی و ناره حه تی بوون، بزوتنه ووی فارسی شوراتی تیدا ده رکه ووت و دوایی نه ووه بووه بزوتنه ووه ی

ناوچه یی و شهر ی جیا بوونه ووی له خه لافه تی عه باسی ده کرد. نه م بزوتنه وانه، ده ربیری بیزاری خه لک بوون به رامبه ر والی عه باسی و ده ربیری خواستی خویمان بوون نه مه بیجگه که نه ووه یه کم جیگه ی هه ناسه دان بوو که خه لکی نه م ناوچه نه هه ناسه ی نه ووی تیدا بدن که دوویاتی نه ووه بو خه لافه ت بکاته ووه په یه وندی داری نه ریت و باوه رو که له پوری کونن .

نه ووی زانرا ۵۹۱ سجستان، نه و ناوچه یه یه که حه مزه شاری شورش ی تیدا به رپا کرد، له و ناوچه ناسرا وانه یه که خه لکه که ی ده ست به نه ریت و باوه ری کونیا نه ووه ده گرن، ئاگری زه رده شتی کلپه دار له م ناوچه یه و له سه رده می عه باسی یه کاندایان بلیسه دار بوو .

ره خنه ی شوراته کان: -

تایستا له رووی ره خنه ی شوراته ووه نه و سه رچاوه جو ربه جورانه مان نین که نه م نامانه مان بوساغ بکاته ووه ته نیا نووسینه میژ ووی یه که ی سیستان نه بی که نه ویش سه رچاوه ییکی میژ ووی یه و نیشانه ییکی به هیزمان سه بارت راستی نه و نامانه له رووی میژ ووی یه ووه ناداتی. ناتوانین به راورد له نیوان نه و سه رچاوه پیشککش کرا وانه هی که دا که دوایی هاتوون و باسی نه و نامانه ده کهن یان په نجه یان بو راده کیشن بکین.⁽⁷⁶⁾

نیمه که وینه نه ووه ه لویسته ووه که نه توانین بلین نه و بیره ی که ده لی نه م نامانه رهنگه له لایه ن گیره ووه کاندایان نه وانه ی لایه نگیری شوراته کان یاخود عه باسیه کانه ووه بوون ده ست کاری کرابی و نووسرا بینه ووه، راسته یاخود درویه، ههروه ها نیمه ناتوانین نه ووه شمان ده ست که وی که ره گزی خه یال و ره گزی گیرانه ووه یاخود درپزه له م نامانه دا چهنده به تاییه تی که نیمه بزاین که هه ر دوو فایل و گیره ره ووه کان له شیکاری یه کانیاندا جله وی پینوسه کانیان له بواری ده مه ته قی و چاوی که وتن و پرسیار ووه و گفوتگو ووشی کردنه ووه دا به رداوه .

رهنگه نه وانه ی گیراوه کاره کان له چوونه لای نه بی موسلیمی خوراسانی بو لای مه منصور دواون به تاییه تی نه و نامانه یان باس نه کردوو که له نیوان منصور و محمد نه نفس زه کیه دا هه بووه نه موش باشتین نیشانه یه بیلین .

به لام نیمه هه ست ده کهن و ده بلین دوشی نه و ئالوزیه ی که

خلافهت له سهردهمی رهشیددا به هوی سنه مکاری والی به کانهوه له ناوچه کانی روزه لاتدا که بوونه هوی په شیوی دروست کردن تیی کهوت و نهو پنجانمش که نم نامانه بو نهو رووداوانه رای ده کیشن نیشانهی راستی نهو نامانمان ددهنی .

ره خنه ی ناوخو: -

نه بوونی ریکهوتن و په سهند نه کردنی ریکهوتن نه لایه ن حمزه وه دژی خلیفه دهرده خات که په سهند کردن نهو نارامگه بیه که خلیفه دابوویه و حمزه ی شورات چون نهو معرج و زیدانه په سنده کات که خلیفه له نامه کیدا داوتی و ده شزانی که چی به سهر یه حیای کوری عبداللهی کوری حسه نی عاوی هات که نارامگری ره شیدی په سهند کردو باوه بری پی کردو ره شید گرتی و بندی کردو کوشتی .

حمزه به لگهی شهر کردنی به شهر کردن له گهل کارگیره کانی خلیفه له خوراسان و سجستان و خرابی رهفتاری یان و داوین پیسیان ده هینته وه که نه مانه بوونه ته هوی نالوز بوونی دوخ و هه لسانی خه لکه که لهو ناوچه روزه لاتیاندا بهم جوره حمزه ی شورات به لگه بو شورشه که ی ده هینته وه که نه جامی خرابی رژیمه که بهرپابوو .

(که واته نه وانه ی ده جهنگن نه وانه ی سته میان بهرامبر کراوه خودا رابری سرکه وتیانه) نم شیعاره دره وشه داره به شی زوری شوراته کان له میزوی موسولمانانی سیاسیدا بلندیان کرد .

هروه ها دوپاتی نه وه ده کاته وه شورشه که ی رووداوانکه دهربری نهو ناره زایی به شی زوری نهو خه لکه یه که خلافه تی عباسی دهستی بریون و که هه موسومافیکیان پی شیل کردوه وه نه مش شیعاریکی که ی دره وشه دارمان بیر ده خاته وه که نه وه (ده مانه وی که لایه نی نه وانه بگرین له سهر زوی سته میان لی کراوه بیان که بین به نیمام و بیانکه نیه چی گروه) .⁽⁷⁵⁾

حمزه ی شوراتی له چاکیدا زور تیده پهری کاتی که سر کردایه تی کردنی بزوتنه وه که ی واداده نی که ناکوکی یلک نیه له گهل هارون الرشید و له سهر مولکه که ی و له سهر دنیاش نیه و داوای خیر و به زهیشی لی ناکات، چونکه چنوکی دنیایی و خواستی سیاسی به لای حمزه ی شوراته وه شتیکی نه وتونین که بایه خدارین به لام بوچی له سهر ته ای نامه کیدا ناوی خوی نا (میری باوه رهینه ران) .

حمزه ی شورات ده گهریته وه و خوشه ویستی و ده لی، نه گهر رشید بزانی هروه ک چون نه بی مسلمی خوراسانی و عبداللهی کوری علی و بحیس کوری عبدالله پیش من په سندیان کردمنش په سندی ده کم به هه له داچروه . رنگه ره شید وای هه ست کردنی که حمزه ی شورات نه مانگه وازه په سهند ناکات له بهر

هارون الرشید له نامه کیدا بانگی حمزه ی شوراتی ده کات بو نه وه ی به پی قورثان و ریازی پیغه مبر (د.خ) رهفتار بکات و به مش په نجه ییکی لادان له ده سته ی موسولمانان راده کیشی دوا ی نه وه ی که په نجه بو جهنگه کانی حمزه ی شوراتی دژی خلیفه له سجستان و شوننی که راده کیشی، به لینی ده داتی که هیچی به سهر نه یهت و لایه نگیره کانی شی زوی و باجیان به گویره ی بیرو باوه بری په وادادوه ری بداتی، لیره دا ری نه وه مان ده بی بلین خلیفه هوی بیزاری یه که ده زانی و به لینی نه مانی ده دات، خلیفه ده گهریته وه و به چی له تاپندا گه وره یه سویندی بو ده خوات و به هیزترین به لین و واده ی ده داتی که به هیچ جورنی هیچ له حمزه و لایه نگیره کانی نه کات.⁽⁷⁶⁾

هروه ها په نجهش بو رای شوراته کان له خلافه تی موسولماناندا راده کیشی که بریتی یه له وه ی علی یان عثمان و صحابه کانی پیغه مبر و (د.خ) حاکمه کانیان و نه وانه ی پیمان قایل بوون بیر بخته وه که ده لی: (تا ئیستاش موسولمانان و نه وانه ی له گهل یاندان له خوش به خشی خودادا زور ترن و ده رگای به زه یی خسته سهر پستی بو یان خلافه تی نه بی به کرو عمر بوو له خه خلافه تی عثمان چونه دهرنی تا خوشی خه لافه ته که نه ما

به لام به شی دووه می نامه که وه لامی حمزه ی شوراته که هی هارون الرشید ده داته وه و خال به خال هه موو بیرنیک له گهل یا ده دوی و به لگه یه کی نه هیشته وه لی نه دوی و وه لامی نه داته وه که خلیفه هینا بوویه وه .

یه کم نهو ناوی خوی دهنی (میری باوه رهینه ران) هروه ک له سهر ته ای نامه که داهاتوه واته دان به هارون الرشید دانه به خلیفه و نه به نیمام نانی . نم سهر ته ای ههش بایه خیکی پرویا گنده می گه وره ی بو کارگهری بی شورات و هروه ها

- 10 - احسان عباس - هر ئه و سەرچاوه به - ل - 12 - 12 -
13 - 14 .
- 11 - احسان عباس - هر ئه و سەرچاوه به - ل - 15 - 24 -
26 .
- 12 - احسان عباس - هر ئه و سەرچاوه به - ل - 25 - 26 -
27 .
- 13 - احسان عباس - هر ئه و سەرچاوه به - ل - 8 - 48 .
- 14 - سهير القلماوى - هر ئه و سەرچاوه به - ل - 47 - 48 .
- 15 - السيره النبوية لابن هشام - طبع على صبيح - بهرگى (1)
- ل - 196 .
- 16 - سهير القلماوى - هر ئه و سەرچاوه به - ل - 49 - 50 .
- 17 - سهير القلماوى - هر ئه و سەرچاوه به - ل - 51 .
- 18 - هانى علوى - من قضايا التراث الإسلامى .
- 19 - الأصفهاني - ابو الفرج - الأغاني بهرگى (2) ل 67
چاپخانهى دار الكتب المصرية - 1938 .
- 20 - ابن الحديد - شرح نهج البلاغة - بهرگى (1) ل - 455
- 463 .
- 21 - هادى العلوى (من قضايا التراث الإسلامى - مناقشات
مع مستشرق معاصر) مجلة العلوم - ژماره 2 - 1968 .
- 22 - هادى العلوى - هر ئه و سەرچاوه به - ل - 51 .
- 23 - احسان عباس - هر ئه و سەرچاوه به - ل - (9) .
- 24 - الكامل للمبرد - هر ئه و سەرچاوه به - ل - 591 .
- 25 - حسين امين - دراسة تاريخية للخليج العربى - المجلة
التاريخية - ژماره «4» 1975 - ل - 10 - 7 - 17 .
- 26 - مروج الذهب - بهرگى «2» - ل - 138 «چاپخانهى
البهية» .
- 27 - سهير القلماوى - هر ئه و سەرچاوه به - ل - 59 - 60 .
- 28 - سهير القلماوى - هر ئه و سەرچاوه به - ل - 60 - 61 .
- 29 - مروج الذهب - هر ئه و سەرچاوه به - ل - 128 .
- 30 - سهير القلماوى - هر ئه و سەرچاوه به - ل - 68 - 69 .
- 31 - سهير القلماوى - هر ئه و سەرچاوه به - ل - 69 - 70 .
- 32 - حسين امين - هر ئه و سەرچاوه به - ل - 11 -
- 33 - سهير القلماوى - هر ئه و سەرچاوه به - ل - 70 -
- 34 - الكامل للمبرد - هر ئه و سەرچاوه به - 214 -

ئهوه زۆر دلخۆشى داپهوه . كاتى كه باسى زهوى وزارو يارهتى
خهليفه دهكات كه پنى بهخشى وهك گالته پيكردينك وايه
بهخهليفه كه دهلى : (دواى ئهوه موسولمانه كانى دواى ههردوو
خهليفه كه ئه بويه كرو عثمان نه بهخششان ماونه رزق و نه خيريان ما
واى لى هات ئه م شتانه له جىنى خوئيدا وهرنه گيرين وبه
كه سانيكيش بدرين كه شايه نى ئهوه نين و خودا خوئى
حساب كاره .

حه مزهى شورات كوتايى نامه كهى به ئاموزگارى ره شيديو
رى نيشاندانى ده هينى وله سهر هه لوستى خوئى به رامبه به
عه باسيه كان و دزيان جههاد كردن سوورده بى وشيعارى نه مرى
شورات بهرزه كاته وه (حوكم بو جيا كردنه وهى حهق هه بو خودا به
ئو وئيش باشترين جيا كه ره وه به) ئه مهش دوويات كردنه وهى
هه لوئىسى ئه و شوراتانه به كه نايانه وئى دان به هيج ئه ماره تيكدان بنين
چونكه له ره فتارو چا ككردنى دوخه كاندا سهرنه كوئو بوون .

سەرچاوه كان

- 1 - نورى حمودى القيسى - كعب بن معدان الأشقرى حياته
وما تبقى من شعره - گوڤارى - الورد - ژماره (2) سالى
1976 ل 85 .
- 2 - هر ئه و سەرچاوه به .
- 3 - هر ئه و سەرچاوه به - ل 87 - 88 .
- 4 - محمد رضا حسن الدجيلى - فرقة الأزارقة - بغداد وزارة
التربية سالى 1973 .
- 5 - هر ئه و سەرچاوه به - ل 84 - 86 .
- 6 - سهير القلماوى - شعر الخوارج في العهد الأموى - قاهره -
چاپخانهى ليژنهى نووسين و بلاو كردنه وه و وهرگيران -
1945 .
- 7 - احسان عباس - شعر الخوارج - چاپى سئيه م - بيروت -
دار الثقافة - 1974 .
- 8 - الكامل للمبرد - بهرگى ژماره (7) ل - 119 - القاهرة -
مطبعة السعادة - 1923 .
- 9 - الجاحظ - البيان والتبيين - فرج حسن السعدون - القاهرة -
چاپخانهى الاستقامة - 1947 - بهرگى به كه م .

- 35 - سهير القلماوى - همر ئو سهرجاويه - ل - 71 - 62 - 63
- 36 - سهير القلماوى - همر ئو سهرجاويه - ل - 62 - 63 - 64
- 37 - الكامل للمبرد - همر ئو سهرجاويه .
- 38 - سهير القلماوى - همر ئو سهرجاويه - ل - 78 - 39
- 39 - الأغاني - للأصفهاني - بهرگى (16) - ل - 1151 - چاپخانهى - بلاق -
- 40 - سهير القلماوى - همر ئو سهرجاويه - ل - 81 - 82 - 41
- 41 - الأغاني همر ئو سهرجاويه - ل - 1155 - 42
- 42 - الأغاني - همر ئو سهرجاويه - ل - 1157 - 43
- 43 - سهير القلماوى - همر ئو سهرجاويه - ل - 88 - 89 - 90
- 90 - 91 - 44
- 44 - الجاحظ - همر ئو سهرجاويه - بهرگى دووم - ل - 15 - 45
- 45 - سهير القلماوى - همر ئو سهرجاويه - ل - 12 - 13 - 46
- 46 - الشعر والشعراء - ل - 1369 - بيروت - دار الثقافة - 1966 -
- 47 - الشعر الشعراء والشعراء - ل - 371 - 374 - 48
- 48 - الأغاني - همر ئو سهرجاويه - بهرگى - ل - 10 - 156 - 160 -
- 49 - مقدمة ديوان الطرماع «نشر كرنكو» .
- 50 - الجاحظ - همر ئو سهرجاويه - بهرگى «10» - ل - 54 - 51
- 51 - سهير القلماوى - همر ئو سهرجاويه - ل - 95 - 96 - 97
- 52 - ديوان الطرماع - ل - 157 - 53
- 53 - ديوان الطرماع - ل - 140 - 54
- 54 - الشعر والشعراء - ابن قتيبة - ل - 374 - 55
- 55 - سهير القلماوى - همر ئو سهرجاويه - ل - 110 - 111 -
- 56 - سهير القلماوى - همر ئو سهرجاويه - ل - 112 - 113 -
- 57 - الديوان - همر ئو سهرجاويه - ل - 104 -
- 58 - سهير القلماوى - همر ئو سهرجاويه - ل - 114 - 115 - 117 -
- 59 - سهير القلماوى - همر ئو سهرجاويه - ل - 126 - 150 - 152 -
- 60 - عمر ابو نصر - الخوارج فى الإسلام - ل - 82 - 61
- 61 - عمر ابو نصر - همر ئو سهرجاويه - ل - 132 - 62
- 62 - غانم جواد رضا - الرسائل الفنية فى العصر الإسلامى الى نهاية العصر الأموى - بغداد رسالة ماجستير سالى 1974 - ل - 266 - 267 - بهرگى «2» .
- 63 - غانم جواد رضا - همر ئو سهرجاويه - ل - 139 - 140 - 286 - 587 -
- 64 - غانم جواد رضا - همر ئو سهرجاويه - 269 - 65
- 65 - غانم جواد رضا - همر ئو سهرجاويه - بهرگى «4» - ل - 227 - 66
- 66 - فاروق عمر فوزى - ل - 261 - 263 - الرسائل المتبادلة بين الخليفة هارون الرشيد والشاعر حمزة بن عبدالله الخارجى - المجلة التاريخية - ژماره - 3 - 1974 -
- 67 - فاروق عمر فوزى - همر ئو سهرجاويه - ل - 263 - 264 - 68
- 68 - همر ئو سهرجاويه - ل - 264 - 265 - 69
- 69 - همر ئو سهرجاويه - ل - 265 - 266 - 70
- 70 - همر ئو سهرجاويه - ل - 266 - 267 - 71
- 71 - همر ئو سهرجاويه - ل - 267 - 268 - 72
- 72 - همر ئو سهرجاويه - ل - 268 - 269 - 73
- 73 - همر ئو سهرجاويه - ل - 269 - 270 - 74
- 74 - همر ئو سهرجاويه - ل - 271 - 272 - 75
- 75 - همر ئو سهرجاويه - ل - 271 - 272 - 273 - 76
- 76 - همر ئو سهرجاويه - ل - 272 - 273 - 274 - 77
- 77 - همر ئو سهرجاويه - ل - 272 - 78
- 78 - همر ئو سهرجاويه - المجلدات التاريخية ژماره «3» - 1974 - ل - 224 - 26 - 274 -